

Bilişüstü Öğrenme Stratejileri Belirleme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Bilişüstü Öğrenme Stratejileri Belirleme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17966>

Özet

Bilişüstü Ö?renme Stratejileri Belirleme Ölçe?i (BÖSBÖ), bireylerin ö?renme süreçlerinde kullandıkları bilişüstü stratejileri ölçmek amacıyla geliştirilmi? psikometrik bir araçtır. Ölçek, Aslı Gündo?an Çögenli ve M. Güven tarafından 2014 yılında yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucunda son halini almıştır. Başlangıçta 36 maddeden ve dört alt boyuttan olu?an ölçek, kapsam geçerli?i ve Do?rulayıcı Faktör Analizi (DFA) süreçlerinin ardından 28 maddeye indirilmiştir. Ölçe?in derecelendirilmesi 5'li Likert Ölçe?i formatında yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Bilişüstü, Ö?renme Stratejileri, Metabili?, Psikometri, Ölçek Geliştirme, Cronbach Alpha, Do?rulayıcı Faktör Analizi.

Yazarlar

Aslı GÜNDO?AN ÇÖGENLİ, M. Güven.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, bireylerin akademik ö?renme süreçlerinde kullandıkları bilişüstü farkındalık ve düzenleme stratejilerini sistematik olarak belirlemektir. Bu stratejiler, bireyin kendi ö?renme sürecini planlama, izleme ve değerlendirme yeteneklerini kapsar.

BÖSBÖ, eğitim araştırmacılarına ve uygulayıcılara, öğrencilerin hangi bilişüstü stratejileri (bilişsel, duyuşsal, değerlendirme vb.) ne düzeyde kullandıklarını tespit etme imkanı sunarak, ö?renme süreçlerinin iyileştirilmesine yönelik müdahalelerin geliştirilmesine katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Yapı

Bilişüstü Ö?renme Stratejileri Belirleme Ölçe?i, bireyin ö?renme ve problem çözme süreçlerindeki üst düzey bilişsel mekanizmalar olan bilişüstü yapıyı ölçmektedir. Kuramsal olarak dört ana alt boyuttan olu?acak şekilde tasarlanmıştır. Bu alt boyutlar, ö?renme sürecinin farklı aşamalarına odaklanan stratejileri temsil etmektedir.

Yapı geçerli?i çalışmalarıında, bu dört alt boyutun kuramsal temellere uygunluğunun s?nanmasına özel önem verilmiştir. Ölçe?in ölçtü?ü temel yapı, bireyin ö?renme hedeflerine ulaşmak için bilgiyi nasıl i?ledi?i, düzenledi?i ve hataların nasıl düzeltti?i gibi karmaşık süreçleri kapsamaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları iki aşamada gerçekleştirilmiştir: Kapsam Geçerliliği ve Yapı Geçerliliği.

Kapsam Geçerliliği:

Öncelikle, formun kapsam geçerliliği uzman görüşleri alınarak belirlenmiştir. Uzmanların değerlendirmeleri doğrultusunda, ölçek taslağından 7 madde çıkarılarak maddelerin ölçülmek istenen yapıyı ne derece temsil ettiği güvence altına alınmıştır. Bu ön eleme sonucunda ölçek, dört alt boyut ve 36 madde ile uygulamaya hazır hale gelmiştir.

Yapı Geçerliliği:

Yapı geçerliliğinin sağlanması amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA, belirlenen kuramsal faktör yapıları ile toplanan verilerin uyumunu değerlendirmek için kritik bir yöntemdir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). İlk analiz sonucunda, model uyum değerlerinin iyileşmesini engelleyen 8 madde daha ölçekten çıkarılmıştır. 28 madde ile gerçekleştirilen son DFA analizinde ise elde edilen uyum değerleri yeterli bulunarak ölçeğin yapı geçerliliği sağlanmıştır.

Güvenirlilik

BÖSBÖ'nin iç tutarlılık güvenirliğini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha katsayısı hesaplanmıştır. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne ölçüde tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Yapılan analizlerde, genel olarak güvenirlik katsayıları kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ancak, "değerlendirme stratejileri" ve "duyuşsal stratejiler" alt boyutlarının güvenirlik katsayılarının diğer stratejilere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, araştırmacılar tarafından bu iki alt boyutta yer alan madde sayısının diğer boyutlara kıyasla az olmasıyla açıklanmıştır.

Faktör Analizi

Faktör analizi süreci, ölçeğin kuramsal olarak belirlenen dört alt boyutlu yapıya dönüştürülmesiyle yürütülmüştür. Bu amaçla, Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) tekniği tercih edilmiştir. DFA, ölçek maddelerinin kuramsal temellere dayandırılarak belirlenen faktörlerle ne kadar uyumlu olduğunu test etmeyi amaçlamıştır.

Başlangıçta 36 madde ile yapılan analizler, modelin yeterli uyum değerlerine ulaşmasını

engelledi?i için, madde havuzundan 8 madde daha ç?kar?lm??t?r. Sonuç olarak, 28 maddelik nihai formun DFA analizi, kuramsal yap?y? destekler nitelikte yeterli uyum indeksleri sa?lam??t?r. Verilerin analizi için istatistik paket programlar? olan SPSS ve LISREL kullan?lm??t?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Development)

Format: 5'li Likert Ölçe?i (1=Tamamen kat?lm?yorum - 5= Tamamen kat?l?yorum)

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Ö?renme stratejilerini kullanan bireyler (E?itim ba?lam?nda ö?renciler)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genellikle ergenlik ve sonrası)

Popülasyon Detaylar?: Geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?n?n yap?ld??? örneklem belirtilmemi?tir, ancak referans?n Dicle Üniversitesi E?itim Fakültesi Dergisi'nde yay?nlanmas?, e?itim bilimleri alan?ndaki ö?renci popülasyonuna odaklan?ld???n? dü?ündürmektedir.

Test Metodolojisi: Öz Bildirim Envanteri

Anahtar Kelimeler

Bilişüstü Stratejiler, Ö?renme Psikolojisi, Öz Düzenleme, De?erlendirme Stratejileri, Duyu?sal Stratejiler, LISREL, SPSS.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Asl? GÜNDO?AN ÇÖGENL?

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: N/A

Kurumsal E-posta Adresleri: agcogenli@hotmail.com

Yaz??ma Adresi: N/A

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2014

?zinler ve Ücret: Ölçek, akademik ve e?itim amaçlı? kullan?mlar için genellikle yazar?n izniyle ücretsiz olarak eri?ilebilir. Ticari veya büyük ölçekli uygulamalar için yazar (Asl? GÜNDO?AN

ÇÖGENL?) ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe'in orijinal makalesi Dergipark üzerinden eri?ime aç?kt?: dergipark.org.tr.

Ölçe'in orijinal PDF doküman? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: bilisustu-ogrenme-stratejileri-belirleme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Gündo?an Çögenli, A. ve Güven, M. (2014). Bilişüstü Örenme Stratejileri Belirleme Ölçe'inin geçerlik ve güvenilirlik çal??mas?. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 283-297.

Çokluk, Ö., ?ekercio?lu, G. ve Büyüköztürk, ?. (2010). *Sosyal Bilimler ?çin Çok De?i?kenli ?statistik: SPSS ve LISREL Uygulamalar?*. Ankara: Pegem Akademi.

Bilişüstü Örenme Stratejileri Belirleme Ölçe'i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, sa?lanan kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen referans makaleye (Gündo?an Çögenli & Güven, 2014) ba?vurunuz.